

Kalamiehet ry 70 v

On hienoa saada pitää juhlapuhe Kalamiehet ry:n vuosijuhlissa. Järjestö on nyt saavuttanut kunnioitettavan iän, mutta kuten tänään pidetty seminaarikin osoittaa, seniliteetin merkkiäkään ei ole näkyvissä. Päinvastoin. Yhdistys porskuttaa kuin nuori ori ja sillä on jatkossakin tärkeä tehtävä toimia kalatalousalan ammattilaisten välisenä yhdyssiteenä ja kouluttajana.

Kalamiehet ry:n panos suomalaisen kalatalouden kehittämisessä on ollut merkittävä. Se lienee ainoa kaikkia kalatalousalan ammattilaisia yhdistävä järjestö maassamme. Tarve yhteisen järjestön perustamiseksi oli varmaan tiedostettu jo 70 vuotta sitten, jolloin alalla oli vähemmän ihmisiä kuin nykyään, kalastajia lukuun ottamatta. Pienestä henkilömäärästä oli toki etujakin. Kaikki, niin kalatalousviranomaiset, tutkijat kuin muutkin kalataloustoimijat tunsivat toisensa. Nykyisin on toisin. Tämänkaltaiset tilaisuudet ovatkin omiaan edistämään toistemme tuntemista ja erilaisten näkemysten ymmärtämistä.

Kalatalous ei ole kiveen hakattu, paikallaan jököttävä asia. Kun vertaamme 70 vuoden takaisia oloja nykypäivään, voidaan monessa mielessä kuvitella puhuttavan aivan eri asiasta. Arvostukset, asenteet, kalastustavat ja olosuhteet ovat kokeneet täydellisiä mullistuksia. Erityisen voimakkaina muutokset ilmenevät paitsi vesiluonnossa myös alan toimijoissa. Kalataloushallinto on aivan eri ulottuvuuksissa, kalatalousopetus on laajentunut niin yliopisto- kuin muillakin tasoilla ja painopisteet kalatalouskentän sisällä ovat muuttuneet. Kalamiehet ry on koko olemassaolonsa ajan pyrkinyt elämään ajan hermolla ja vastaamaan kulloiseenkin tilanteeseen järjestämällä alan toimijoille ajan tasalla olevaa koulutusta. Siitä yhtenä esimerkkinä tämäkin tilaisuus Porissa.

Pori on oiva valinta yhdistyksen 70-vuotisjuhlien pitopaikaksi. Kokemäenjoki oli vielä lohijokena yhdistyksen perustamisvuonna 1937, mutta lohen tarina oli loppumassa, sillä Harjavallan pato sulki kuningaskalojen vuosituhantisen vaellusreitit vuonna 1939. Saman kohtalon koki yksi jos toinenkin lohijoki, eikä tuolloin osattu ottaa alkuperäisiä lohikantoja viljelyynkään. Troolikalastus aloitettiin Suomessa 1950-luvulla ja Reposaaresta tuli pian maamme suurin troolisatama. Sinne hakeutui aluksia eri puolelta maata, varsinkin Perämereltä talvisin jäiden suljettua troolausmahdollisuudet. Nykyisin yli 80 prosenttia merialueen ammattikalastajien kalansaaliista pyydetään Selkämerestä. Myös vapaa-ajankalastus on alueella mittavaa. Satakunnan alueella on onnistuttu myös vapaa-ajankalastuksen mahdollisuuksien elvyttämisessä mm. jokikunnostuksien ja tehostuneen vesiensuojelun ansiosta. Tässä aivan lähellä on erinomainen esimerkki Merikarvianjoella.

Kalamiehet ry:lle riittää runsaasti haasteita myös tulevaisuudessa. Ja uskon, että haasteeseen vastaajia riittää. Muutokset kalatalouskentässä eivät voi olla vaikuttamatta alan toimijoilta vaadittavaan osaamiseen. Viime aikoina on heitelty kaikenlaisia kauhukuvia kalavesien autioitumisesta, mutta onko niihin uskomista. Kalastushan on aina kuulunut suomalaisten lempiharrastuksiin. Varautumalla muutoksiin ajoissa mm. koulutuspäivähankkeissa Kalamiehet ry turvaa parhaiten jäsenistönsä edut.

Vauhdilla tapahtuvia muutoksia ovat mm. elinkeinokalastajien määrän väheneminen ja pyyntitehokkuuden kasvu yksikkökoon suurentuessa. Kalan kulutuksessa tuontikala kasvattaa osuuttaan vuosi vuodelta. Nykyisin lähes kaksi kolmasosaa suomalaisten syömästä kalasta on alkuperältään ulkomaista. Voidaanko suomalaisen kalan kulutus saada taas kasvuun? Kuluttajat suosivat yhä enemmän pitkälle jalostettuja ja aikaisempaa laadukkaampia tuotteita. Kalastusmatkailupalvelut ovat tulleet merkittäväksi osaksi elinkeinokalataloutta. Uudet viljelylajit kasvattavat vesiviljelyn markkinoita jne. Tässä vain joitakin haasteita myös Kalamiehet ry:lle.

Vapaa-ajankalataloudessa muutokset ovat 70 vuodessa olleet kenties vieläkin mullistavampia kuin ammattikalastuksessa. Kalamiehet ry:n perustamisen aikaan vapaa-ajankalastus oli ongintaa, uistelua ja perhokalastusta sekä rysä-, merta-, katiska- ja puuvillaverkkopyyntiä (pilkkiminen oli silloin kielletty). Heittämiseen sopivat kelat ja nailonverkot tulivat markkinoille 1950-luvulla ja mullistivat virkistyskalastuksen. Samalla alkoi kehityskulku, jossa kalastuksen ensisijaiseksi päämääräksi on nykyisin noussut kalastuksen merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja elämänlaadulle. Myös ihmisten luontosuhde muuttuu koko ajan. Eettiset ja eläinsuojelulliset kysymykset korostuvat. Ihmiset ovat yhä kiinnostuneempia kalojen hyvinvoinnista ja puhtaudesta elintarvikkeena. Kalakantojen hoidossa ollaan siirtymässä istutuskeskeisyydestä elinympäristöjen hoitoon ja luontaisen lisääntymisen palauttamiseen. Pyydyistä ja päästä kalastus on jo oleellinen osa suomalaista vapaa-ajankalastusta ja aiheuttaa jyrkkiäkin mielipide-eroja myös alan toimijoiden keskuudessa.

Muutoksia on tapahtunut myös vapaa-ajankalastuksen tavoitteissa. Viime vuosisadan alkupuolella korostettiin mm. ravinnon hankintaa, pyyntivietin tyydytystä, ruumiin ja hengen kasvattamista sekä luonnontuntemuksen lisäämistä. Nykyisin painotetaan yhä enemmän mm. uusiutuvan luonnonvaran talteenottoa, kalastuksen merkitystä hyvinvoinnille, kalastuksen eettisiä kysymyksiä, luontaisten kalakantojen olemassaoloa sekä kalastuksen hyödyllisyyttä vesiympäristölle.

Kalastus on merkittävä osa suomalaisuutta. Lähes kaikki ovat siitä kiinnostuneita, minkä vuoksi on hyvä syy uskoa, että alalla on tulevaisuutta jatkossakin. Painopisteet vain muuttuvat. Palvelutarjonnan ja elämyksellisyyden merkitys kasvaa perinteiseen alkutuotantoon verrattuna. Meidän alan ammattilaisten on seurattava aikaa ja osattava vastata siihen.

Kalamiehet ry:n historia osoittaa, että luottamus koulutukseen ja aikansa seuraamiseen oli vahvasti kuvioissa jo järjestön alkutaipaleella. Yhdistys otti toimintansa alussa täydennyskoulutuksen ohjelmaansa ja halusi näin toimia jäsenistönsä osaamisen edistäjänä ja ylläpitäjänä. Itse asiassa Kalamiehet ry oli aikoinaan ainoa kalatalousalan täydennyskouluttaja maassamme. Tältä osin tilanne on kohentunut ja nykyiseen työelämäään kuuluva elinikäisen oppimisen käsite osoittaa Kalamiehet ry:n kaukokatseisuutta. Tällä tiellä on hyvä jatkaa seuraavatkin vuosikymmenet.

Toivotan parasta menestystä juhlivalle järjestölle.

Hannu Lehtonen